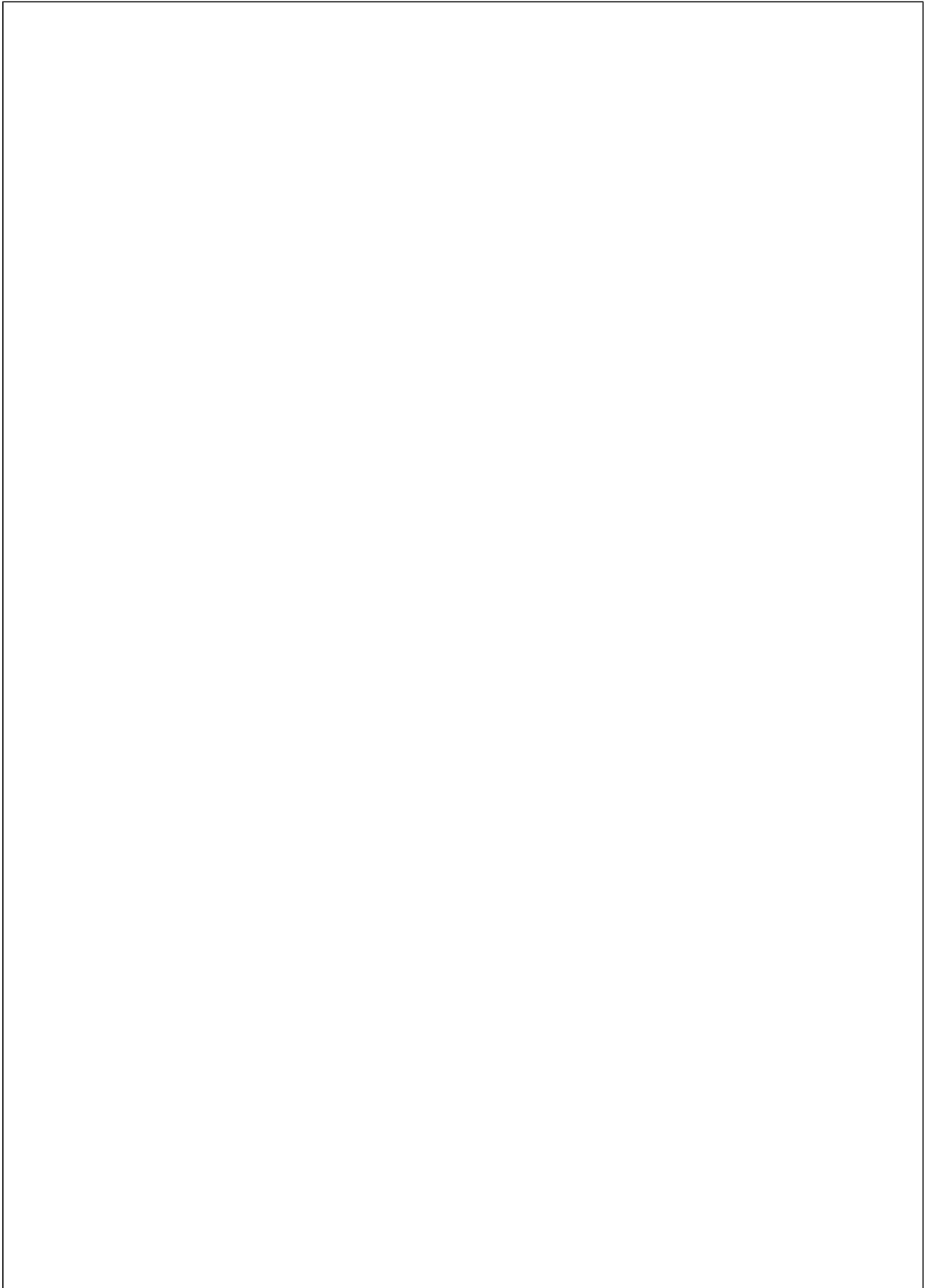

Instytut Pamięci Narodowej

<https://ipn.gov.pl/pl/historia-z-ipn/188466,Agnieszka-Chrzanowska-Liceum-przed-sadem-Proces-polskiej-si-atki-wywiadowczej.html>
27.02.2026, 14:20

Agnieszka Chrzanowska: „Liceum” przed sądem. Proces polskiej siatki wywiadowczej

18 lipca 1947 r. zapadł wyrok w głośnym procesie pokazowym Warszawy w sprawie osób z siatki wywiadowczej o kryptonimie „Liceum”. Pokazowy proces członków wywiadu AK był pokłosiem aresztowania jego dowódców – Henryka Żuka i Barbary Sadowskiej.

18.07.2026

[Armia Krajowa](#) [Konspiracja](#) [Podziemie antykomunistyczne](#) [Podziemie niepodległościowe \(Żołnierze Wyklęci\)](#) [Represje](#) [Zbrodnie komunistyczne](#)

„Liceum” wywodziło się ze struktur Referatu Wschód Wydziału Wywiadu Ofensywnego ZWZ-AK funkcjonującego od 1941 r. pod krypt. „WW-72”, a następnie „Pralnia”. W lipcu 1944 r. w jego ramach powołana została grupa krypt. „Ekipa Wschód” pod dowództwem Henryka Żuka, której zadaniem było przejście linii frontu i utrzymanie pracy placówek pozostających pod okupacją sowiecką. Wobec zatrzymania frontu na Wiśle sieć, pod nowym krypt. „Pralnia II”, kontynuowała pracę w nowych warunkach. Zastępcą Żuka została Barbara Sadowska.

Żuk i Sadowska wrócili do Warszawy w styczniu 1945 r. W maju „Pralnia II” weszła w skład Delegatury Sił Zbrojnych na Kraj. Była jedną z czterech ekspozytur wywiadowczych DSZ, liczącą w punkcie kulminacyjnym nawet 70 osób.

Zmiany organizacyjne nastąpiły w sierpniu 1945 r. ze względu na rozwiązanie DSZ. Żuk i Sadowska podjęli decyzję o wyjeździe na Zachód celem nawiązania kontaktu z władzami pozostającymi poza granicami. Za pośrednictwem sieci przerzutowej NSZ, przez Regensburg, przedostali się do Włoch, do 2. Korpusu Polskiego, gdzie odbyli szereg rozmów z płk. Stanisławem Kijakiem, płk. Wincentym Bąkiewiczem oraz gen. Władysławem Andersem. W ich wyniku zapadła decyzja o podporządkowaniu się 2. Korpusowi, powrocie do kraju i prowadzeniu dalszej pracy.

Natychmiast po powrocie, w październiku, wznowili – z pewnymi modyfikacjami – działalność komórek wywiadowczych „Pralni II”, zmieniając krypt. sieci na „Port”. Jednak już 9 listopada Żuk został aresztowany.

Proces i śledztwo

Dowództwo nad siecią przejęła Sadowska. Miała wówczas 24 lata. Podległej strukturze nadała krypt. „Liceum”, sama zmieniła pseudonim na „Robert”. Została aresztowana 13 marca 1946 r. w Warszawie jako Błachowska vel Królikowska.

Po kilku dniach nieustannych przesłuchań, 18 marca, wystosowała pismo do władz MBP, oświadczając, że to ona, pod ps. „Robert”, kierowała pracami „Liceum”. Biorąc całą odpowiedzialność na siebie, wnosiła o wydanie na nią wyroku śmierci, a ułaskawienie lub wydanie niskich wyroków na jej współpracowników. Oświadczenie poleciła odczytać płk. Rzepeckiemu oraz Żukowi.

„Obecnie – po aresztowaniu, honor i zwykła przyzwoitość nie pozwala mi na wydanie moich pracowników na śmierć lub długoletnie więzienie, tym bardziej, że nie posiadając w pracy

żadnego zastępcy, ewentualnie człowieka wtajemniczonego we wszystkie sprawy »Liceum«
- wiem, że automatycznie po moim aresztowaniu ekspozytura przestanie działać,
a pracownicy powrócą do normalnego życia”

- podkreśliła w piśmie. Działając w porozumieniu, Żuk i Sadowska zdecydowali o ujawnieniu ludzi z „Pralni II” i „Liceum”.

Sprawa „Liceum” została wykorzystana do zorganizowania procesu pokazowego, wymierzonego głównie w gen. Andersa. Sadowska włączyła się w jego przygotowanie w zamian za dotrzymanie umowy dotyczącej zwolnienia lub wydania niskich wyroków na ujawnionych przez nią pracowników.

Proces toczył się przed WSR w Warszawie od 9 lipca 1947 r., wzbudzając ogromne zainteresowanie opinii publicznej. Bo oto na ławie oskarżonych, wśród trzynastu swych współpracowników, stanęła młoda kobieta, spokojnie i rzeczowo przedstawiając swą działalność, burząc tym samym narrację komunistycznych propagandystów.

Wyrokiem WSR Sadowska skazana została na 9 lat więzienia. Pozostali członkowie otrzymali wyroki: Bolesław Zieleniewski - 7 lat, Franciszek Pacyński oraz Helena i Lech Duninowie - po 6 lat, Stanisław Karolkiewicz - 13 lat, Czesław Atminis - 10 lat, Stanisław Alenowicz i Mieczysław Błaszkiwicz - po 5 lat, Kazimierz Frejtag - 3 lata w zawieszeniu na 5 lat, Halina Waszczuk - 4 lata w zawieszeniu na 5 lat więzienia.

► [Czytaj więcej na portalu przystanekhistoria.pl](http://przystanekhistoria.pl)

[Poprzedni Strona](#)

[Następny Strona](#)

Armia Krajowa, Konspiracja, Podziemie antykomunistyczne, Represje, Zbrodnie komunistyczne, Żołnierze Wyklęci

Artykuł